

**Art. 918. § 1. Uchylenie się od skutków prawnych ugody zawartej pod wpływem błędu jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy błąd dotyczy stanu faktycznego, który według treści ugody obie strony uważały za niewątpliwy, a spór albo niepewność nie byłyby powstały, gdyby w chwili zawarcia ugody strony wiedziały o prawdziwym stanie rzeczy.**

**§ 2. Nie można uchylić się od skutków prawnych ugody z powodu odnalezienia dowodów co do roszczeń, których ugoda dotyczy, chyba że została zawarta w złej wierze.**

#### UCHYLENIE SIĘ OD SKUTKÓW PRAWNYCH UGODY

Do ugody, w tym do ugody sądowej, mają w zasadzie zastosowanie wszystkie przepisy ogólne Kodeksu cywilnego odnoszące się do czynności prawnych, w tym m.in. art. 56-109. Każda ze stron zawierających ugody może kwestionować swoje oświadczenie woli z tych samych przyczyn, co i przy umowach. Ograniczona jest jedynie możliwość uchylenia się od skutków prawnych ugody z powodu błędu. Oznacza to, że nie ma zastosowania art. 84 w zakresie regulującym uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu. Zagadnienie to bowiem reguluje całościowo i w sposób wyczerpujący art. 918, odnoszący się wyłącznie do instytucji ugody.

2. Art. 918 dopuszcza możliwość uchylenia się od skutków prawnych ugody zawartej pod wpływem błędu tylko wtedy, gdy błąd dotyczy stanu faktycznego, który według treści ugody obie strony uważały za niewątpliwy, a spór albo niepewność (dla likwidacji których została zawarta ugoda) nie powstałyby, gdyby strony w chwili zawierania ugody wiedziały o prawdziwym stanie rzeczy.

Jeżeli stan faktyczny lub chociażby niektóre jego elementy (składniki) były sporne między stronami w chwili zawierania ugody lub wątpliwe, uchylenie się od skutków prawnych ugody z powodu błędu nie może wchodzić w grę. W takim bowiem wypadku usunięcie wątpliwości lub sporu było zasadniczym celem ugody.

Z brzmienia art. 918 wynika jednoznacznie, że ustawodawca uzależnił możliwość uchylenia się od skutków prawnych ugody zawartej pod wpływem błędu od spełnienia się dwóch przesłanek, a mianowicie od wykazania (ustalenia), iż: a) błąd dotyczy stanu faktycznego, który strony zawierające ugody uważały zgodnie za niewątpliwy i b) spór lub niepewność (dla likwidacji których zawarto ugody) nie powstałyby, gdyby strony wiedziały o prawdziwym stanie rzeczy.

Przez stan faktyczny w znaczeniu przewidzianym w art. 918 należy rozumieć nie tyle konkretne fakty, ile cały zespół zdarzeń i okoliczności (ich cech i właściwości), które zadecydowały o powstaniu i istnieniu określonego stosunku prawnego oraz o potrzebie jego uregulowania w drodze ugody.

Uchylenie się od skutków prawnych ugody nie byłoby dopuszczalne w razie istnienia przesłanek do przyjęcia, że błąd (nawet oczywisty) nie miał wpływu na powstanie sporu, czy też niepewności i że do ugody doszło z innej przyczyny.

Brak w ugodzie wzmianki, że obie strony uznają stan faktyczny za niewątpliwy, nie ma decydującego znaczenia dla dopuszczalności uchylenia się od skutków prawnych ugody z powodu błędu dotyczącego stanu faktycznego. Wykazanie tej okoliczności jest dopuszczalne także za pomocą innych dowodów. Ustawowy zwrot „według treści ugody” wskazuje wprawdzie na to, że niewątpliwość stanu faktycznego w świadomości stron zawierających ugody powinna wynikać z jej treści. Jeżeli jednak treść ugody nie prowadzi do jednoznacznego wniosku w tym zakresie, należy uznać za dopuszczalne ustalenie tej okoliczności także za pomocą innych środków dowodowych.

#### ODNALEZIENIE DOWODÓW PO ZAWARCIU UGODY

Ustawodawca w przepisie tym wyłączył możliwość uchylenia się od skutków prawnych ugody z powodu błędu dotyczącego stanu faktycznego nawet w razie późniejszego odnalezienia dowodów i w razie istnienia przesłanek do wniosku, iż błąd powstał w wyniku braku (utruty) odnalezionych później dowodów. W świetle art. 918 § 2 uchylenie się od skutków ugody z powodu odnalezienia dowodów dopuszczalne jest tylko w razie ustalenia, że ugoda została zawarta w złej wierze, a więc w sytuacji, gdy jedna ze stron, wiedząc, jaki jest prawdziwy stan rzeczy i wiedząc o dowodach, ukryła je (zataiła), strona druga zaś - uchylająca się od skutków ugody z powodu błędu dotyczącego stanu faktycznego - odnalazła je dopiero po zawarciu ugody.

4. Ustawodawca, normując w art. 918 zagadnienie uchylania się od skutków ugody zawartej pod wpływem błędu co do stanu faktycznego, nie zamieścił żadnego postanowienia co do tego, w jakim trybie oświadczenie o uchyleniu się powinno być złożone. W takiej sytuacji przyjęć należy, że do uchylenia się od skutków ugody z powodu błędu dotyczącego stanu faktycznego, a więc na podstawie art. 918, ma zastosowanie art. 88 § 1 i 2. Oświadczenie zatem powinno być złożone na piśmie i w ciągu roku od wykrycia błędu dotyczącego stanu faktycznego, a więc od uzyskania wiedzy, że prawdziwy stan rzeczy jest inny od uznanego w ugodzie - zgodnie przez obie strony - za niewątpliwy.